

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-utca 28.

Május elseje a Kárpátok napja.

Irta: Kováts Alajos.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy hazánk minden fokozatú és minden jellegű iskolája megünnepelje május elsejét, illetőleg e napot a Kárpátok jelentőségének méltatására szentelje. A miniszter az ifjúsági ünnepély és azzal kapcsolatosan a kárpáti elpusztult falvak javára engedélyezett ifjúsági iskolai gyűjtésre vonatkozólag kiadott rendeletét tudomás- és hasonló értelemben való intézkedés kérelmével az egyházi főhatóságoknak is megküldötte. Így katolikus iskoláink is szentelnek egy órát a haza földje, különösen pedig a Kárpátok iránti szeretet és hála érzelmeinek megerősítésére és ápolására, katolikus növendékeink is adnak anyagi áldozatot az elpusztult kárpáti falvakat lakó polgártársaink iránti rokonszenvnek és részvétnak tettekben való megnyilvánulására.

«Vitéz seregeink és ezer éve hűséges őrizőink: a Kárpátok bércei tartották vissza az ellenséget abban, hogy édes hazánkon keresztülgázoljon és szolgaságba hajtsa, nyomorba taszítsa országunkat. Végtelen hállával tartozunk ezért seregeinknek, de mérhetetlen a hállánk és részvételtjes szeretetünk a Kárpátok hegyoldalain és völgyeiben elterülő, az ellenség által földült falvakat lakó polgártársaink iránt is».

Most tanultuk csak megismerni igazán, hogy a hegyek és bércek olyan természetes határai hazánknak, melyek felé a biztosság teljes érzetével tekinthetünk.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete ezek meg gondolására buzdítja a nép nevelőit. És valóban, a mai nagy időhöz méltó cselekedet lesz, hogy úgy mi, mint általunk tanítványaink is az iskola hatása révén a szülői ház lelkei is akkor, amidőn naponta véres áldozatokat hozó nemzetünkről és hadseregünkről megemlékezünk: *jordítsuk szemünket a Kárpátoknak vérrrel áztatott hegyei-völgyei felé is.* Ezek voltak, amik természetadta helyzetüknel fogva oly nagymértékben támogatták vitéz seregeinket az

ellenség visszaverésében, de amelynek közvetlen vidékén lakó polgártársaink az ellenséges betörések csapása alatt oly sok és emberfölötti megpróbáltatásoknak voltak kitéve.

Készülünk május elsejének megünnepelésére: a Kárpátok jelentőségének méltatására. Tegyük mélyekké a szavaink nyomán fakasztott erkölcsi érzelmeiket: hogy az ünnepély után a tanuló-ifjúság és a résztvevő közönség tettekben nyilvánul áldozatkészsége méltó legyen hozzánk, iskolánkhoz és magyar nevünkhöz. Gondoljuk át hazánk földrajzi helyzetét. Vegyük fontolóra, mily szerepet játszottak hazánk jó vagy kevésbé alkalmas határai ezredéves történelmünkben.

A tanító meg gondolását a földrajzi és történelmi ismeretekben való elmélyedés segíti elő. Bizonyos dolog, hogy minden iskolai ünnepélyünkre készülnünk kell és készülnünk is, de kivált erre az ünnepélyre meg gondolt szavakkal, jól átvett gondolatmenettel és elrendezett, csoportosított ismeretekkel lépünk közönségünk apraja nagyja elé.

Mi magyarok *turáni nép* vagyunk.

Hozzávetőleges statisztikai számítások szerint a turáni népek lélekszáma körülbelül 143.000.000-ra tehető.

Nekünk, magyaroknak, akik itt állunk Kelet kapujában, abban van történelmi hivatásunk, hogy mint Nyugat felé legműveltebb ága e hatalmas turániságnak, mesterei legyünk keleti testvéreinknek kulturában és gazdasági életben egyaránt. Erre vezet Isten-adta földrajzi helyzetünk s erre lelkesít bennünket az az erős tudat, hogy *nem vagyunk testvértelen ága fajunknak*.¹ Ennek meg gondolása nagyban fokozza nemzeti önbizalmunkat; és turániságunk érzetéből fakadt hatalmas önbizalmunk erős szava legyen a május elseji ünnepnap alaphangja.

Hazánk *földrajzilag* nem tartozik egyik európai területi típushoz sem. A Kárpátok ivalakú redőzete és az általuk bekerített medence, egészen egyéni alakot kölcsönöznek neki.

¹ Zsebatlasz naptárral és statisztikai adatokkal az 1916. évre. Szerk.: dr. Bátky Zsigmond. Bpest. a Magyar Földrajzi Intézet r.-t. kiadása. Ara 3 kor. Dr. Mészáros Gyula: Turáni népek és turáni törekvések 112—113. l.

Magyarország Európa egyik legjobban körülhatárolt országa. Nyugat kivételével minden oldalról természetes határai vannak. Ezeréves fennmaradását részben ennek köszönheti. A Kárpátok koszorúja hatalmas várfal módjára védi, hol járhatatlan, hol pedig könnyen elzárható gerincevel. Ives voltánál fogva már a természetől határszerepre van rendelve. Rosszul határolt országok nehezen védhetők meg és könnyen eshetnek szomszédaik nagyravágyásának áldozatául pl. Lengyelország. A Kárpátok honvédelmi fontosságát a múlt téli hadjárat is fényesen igazolta, mikor nagy segítségére voltak győzelmes katonáinknak az orosz betörés elhárításában. A Kárpátok azonban a közlekedés számára nem nehezen leküzdhető akadályok. Számos könnyen járható hágójuk és szorosuk van s így a szomszéd országokkal való érintkezésnek sem állják útját.

A déli u. n. természetes határok: a Duna és a Száva esekélyebb értékűek. Innen sokat fenyegette az országot veszedelem. A Duna-Száva vonal a török betörést sem tartóztatta föl. A Száva, mint közlekedő út, állandóan összekapcsolta a két parton lakó népeket. A szlavóniai síkság természetes folytatását alkotó Szávántúli síkság egykor hazánk területének volt természetesen tartozéka (Macsoi hátság). A délnyugati határon emelkedő hegyek (Dinári-Alpok) elzárják hazánkat a tengertől s határozott kontinentális állammá teszik. Ezért nem kapcsolódott soha szorosán a tengerpart-vidék az anyaországhoz. Népünk sem tudott a tengerhez szokni. A tengerpartot nehezen szerezte, könnyen veszítette el s évszázadokon keresztül nélkülöznie kellett. A nyugati politikai határ határozott előnyére vált az országnak, mert szorosán kapcsolta a nyugati államokhoz. Mindössze itt szenvedett nagyobb változásokat a határvonal Árpád királyaink alatt, mikor egy ízben (IV. Béla alatt) messze nyugat felé kitolódott. Az Ausztriával való társas viszony a nyugati határ sztratégiai hátrányait kiküszöböli.

Hazánk földrajzi helyzetének másik nagy előnye, hogy éleskamrája, általában egész állami létének alapja s a nemzetiségeket összetartó magyarság tulajdonképeni lakóhelye központi fekvésű síkság. A medence uralkodott a vele szoros földrajzi kapcsolatban levő határvidékeken. A honszerző magyarság itt ütött tanyát, innen indult a szomszédos országrészek meghódítására — és ma innen indultak honvédeink a határszorosok védelmére s a déli rossz határvonalak áttörésére.¹

Fajunk világhelyzetének érintése és hazánk földrajzi helyzetének vázolója után térjünk át a *Kárpátok háborús szereplésének* a méltatására.

A kárpáti csata már a múlté. Sokaknak e csata szükséguán megírt történet volt, mások-

nak örök pihenője lett, magamnak emlék marad — írja a nagy harcok egyik résztvevője, akinek tanulmánya nyomán írjuk következő sorainkat.¹

A Kárpátok mai szerepének előkészületei messze visszanyulnak a múltba s csak e mult megemlézése mellett érthetjük meg valójában a Kárpátok hadi jelentőségét.

A hegység épen arról az oldalról fogja közre oltalmazóan hazánkat, ahonnan a leghamarabb és a legközvetlenebbül ért bennünket veszély. Krakotól Orsovaig követhetjük a Kárpátoknak azt a láncolatát, amelyen a veszélyeknek egész sorozata tört meg. A szinte félkörnyi hegyláncolat tehát útjába esett úgy az oroszoknak, mint a bizonytalan magatartású románoknak. Az utat eddig csak az orosz tette meg, erdélyi határunk hirtelen megerősítése csak olyan óvintézkedés volt, mint a többi hegyi erődítésünk. S hogy kihasználásukra nem nyílt alkalom, az erdélyi erődítések erősségüket épen ezzel bizonyították be a legjobban.

A Kárpátoknak arról a szakaszáról volt sok szó a háború alatt, amely az orosz-járás útjába esett. Hazánkat azonban nem az egész Krakó-Borgói-hágói szakaszon fenyegette veszedelem. Sőt a fenyegetett szakasznak nem minden egyes része volt egyenlően veszedelmes, illetőleg oltalmazó, hanem változott az idők folyamán csakúgy, mint helyek szerint is.

Az orosz veszedelem 1914. őszén volt a legkritikusabb. Máramarossziget és Homonna elvesztése után épen csak az utolsó völgyoszorónál a hegység legbelső kapuinál sikerült őket föltartóztatni és visszaűzni. Ez első betörést az oroszok gyors előnyomulása miatt tudtuk meg-
hiúsítani. Legelől kozákság törtetett, a főerő azonban a gyér úthálózat miatt még a lejtőkön s a hágók tájékán maradt el. Mi a gyenge előcsapatokat visszavertük. E megvert oszlop aztán magával ragadta a hegyek közt lassan közeledő főoszlopokat is.

Az oroszok megismételt előnyomulásukkor már lassabban közeledtek a hegyek felé. Noha engedték az oroszot, az mégis óvatosan közeledett. Helyenkint át is lépte a hegység hágóit, de a Kárpátok zömén, a hegység taraján túl nem tudott jutni. A Kárpátok déli lejtőjén rejtőző szorosokban sikerült őket föltartóztatni. A nyugati ellentámadással az oroszot Bécs felé vezető útjából Bártfa felé térítettük el, a keletivel pedig a körösmezei vasutat a legdélibb szárnyunk főerévé tettük. Ezek a sikerek már az 1915-iki májusi nagy előretörés biztosításai voltak az uzsoki és a szolyvai (lawocznei)-hágók makacs védelmével együtt. A zemplémi Beszkiidek (hágók) téli megvívása Przemysl főlzsabadításáért folyt, de nem sikerült.

Késő tavasszal az oroszok támadó ereje a

¹ Zsebatlasz, Dr. Hézsér Aurél: Magyarország földrajzi helyzete 17—22. l.

¹ Zsebatlasz, úr. Strámpl Gábor: A Kárpátok és a háború. 54—62. l.

dukla horpadás felé irányult. Mi lassan hátráltunk, de a szelidebb, utakkal bőven szeldelt sárosmegyei hegyvidék is hivatogóan mutatja az utat Alföldünk felé. Az oroszok többszöri és valamennyi hágon megkísérelt áttörésének — Limanova után — végül mégis csak a duklai horpadásban kellett megállapodni. Ez volt a végső, a legbiztatóbb átjáró számunkra. S mert a legkomolyabb, legjobban előkészített betörés innen fenyegette az Alföldet, a cöntő ellenintézkedésnek is itt, *Dukla közelében* kellett megtörténni. Akciójuk ellen mi nagy titokban a *gorlicei áttörést* készítettük elő. Most már minél beljebb került a Kárpátok közé Sárosban az orosz, annál védtelenebb maradt a mögötte elterülő sárosi horpadás. A hóolvadás elmulta után, májusban meg is történt a gorlicei áttörés. Gorlice után a Kárpátok sok-sok hátránya egyszerre zúdult az oroszok nyakába. Dukla mögött megrekedtek az oroszok elkésett csapatai, majd keletnek menet, sorra megtisztultak a kárpáti hágók.

Ez a kárpáti harcok eseményeinek rövid foglalata.

A Kárpátok földrajzi viszonyai természetesen az egész hadjárat folyamán érvényesültek. Ez főleg a támadó munkáját nehezítette meg, a támadó pedig hosszabb időn át az orosz volt. A hegyiség időjárása — Przemysl fölszabáditásának kísérletétől eltekintve — ugyancsak nekünk kedvezett. Az oroszok — a hegyek közt télen — támadásaik alatt teméntelen emberanyagot veszítettek. Sikra szánt tüzérsegüket pedig — a hegyek közt — nem használhatták ki.

A Kárpátok sztratégiai vasúthálózatával is mi kerültünk fölénybe. A sugaras úthálózat, mely a szorosokhoz vezet, gyors csapatszállítást és gondos pótlást biztosított csapataink számára.

A községeknek az ellátás és elszállásolás terén jutott jelentősebb szerep. A keleti falvak jóval kevesebbet szenvedtek a dúlás alatt, mint a nyugatiak. Többet szenvedtek az oroszoktól meszebb esők. Csak sejthetjük, hogy ez azért történt így, mert a többet szenvedett falvak lakosai szívvél és lélekkel is közelebb vannak hozzánk, mint amazok.

Legyünk mi is meleg szívvél az elpusztult falvak lakosaihoz!

A hit nevelőértéke a harctéren és idehaza.

Irta: Szobolovszky János.

Talán sohasem nyilatkozott meg a hit oly fölényesen, oly közvetlenül, mint a mostani nagy időkben. Még azok is a hithez folyamodtak, és folyamodnak, akik a béke idején többé-kevésbé istentagadók, hitetlenek voltak. A harc önelemzésre készíti az egyént. Ez az önelemzés az Istenbe vetett hitben végződik. A hit lesz az egyén lelki középpontja. Valóságos gyűjtőlemeze, mely a különböző egyéneket a közös-

ségbe tereli, egységesíti. Lelkük, erejük egymással összefonódik. Erősebbek, bátrabbak. Könnyebben dolgoznak, harcolnak a haza érdekében. Ezek után hadd beszéljen a hitről maga a csatátér: Áll a kereszt a vihart látó vidéken. Az ellenség zivatarként közeledik. A környékbeli nép otthagyja lakóhelyét, portáját, kertjét, földjét stb., beljebb húzódik, beljebb menekül az ország szive felé. Térdre rogy a kereszt előtt, buzgó imát mond s egyben *védelmet, oltalmat kér otthagyt lakóhelyére, vidékére.*

A vándorló nép megkönnyebbülten halad tovább, mert hite eloszlatja minden *csüggedését, aggodalmát.* E hitben nem is csatározik. Evonult a nép; *jönnek katonáink.*

A kereszt a menetelésnek utolsó állomása. Az ellenség már nincs messze. Katonáink sorba letérdelnek a kereszt előtt, erőt, kitarást s sikert kérnek az Istentől. *Erejük a hitben, a győzelmi hitben találkozik.* Erősebbek, szívósabbak, bátrabbak, mert ott van a legnagyobb védelmezőjük: a *kereszt,* mely a győzelmi hitnek valóságos forrása. Ott a kereszt körül állnak lövészárkaikat. A lövészárkokból esdekelnek az Istenhez: a lövészárkokat védő *kereszthez.* A hit: a győzelmi hit megverte az ellenséget. *Mielőtt tovább mennének,* új erőt, hitet merítenek a keresztnél. Megköszönve az oltalmat, a védelmet. Lassan-lassan elül a zaj, a harci láрма, az ágyúszó. Ismét csendes, néma a vidék. A *megsebesült* katonák mennek a kereszt előtt, mindegyik egy-egy buzgó fohászt küld a kereszt felé. E fohásban benne van a hit ereje, nevelő értéke. A sebesült könnyebbnek érzi fájdalmait. Bízik a felgyógyulásban.

Visszatérőben van a falvak népe, útja a *kereszt felé* tart. Leborul a kereszt előtt s messzire hallatszik a *Miatyánk, ki vagy a mennyekben...* A kereszt új erőt önt a lelkében, elfelejt minden szenvedést, minden kárt, melyben a harc által volt része. E hit-től *ösztönözve,* hazatér falujába, megkezdi a *munkát.* Eltűnnek a lövészárkok; az eke *hasítja* újra azt a földet, melyet néhány héttel azelőtt az ágyúk, puskák golyói szántottak. A munka, a siker a hit munkája, sikere.

Különböző ajándékok, tárgyak jelezik a kereszt nevelő értékét, a hit érvényesülését. Virágok, ruhafoszlányok, vérnyomok, golyók, szentképek stb., melyek a kereszt mellett vannak, jelzik a kereszt munkáját a csatátéren. A kereszt tovább nevel. *Hozzá járul a bús özvegy, az apátlan árva:* segítséget, oltalmat kér tőle. A hit reménysugara behatol az özvegy, az árva lelkébe; megerősíti az életküzdőre. A hit *ütemei* mindenkit érintenek. Itt találkoznak az emberek gondolatai, a hit az emberek *világnézetének* a csúcspontja.

Új, megtisztult *világnézet* fakad a *háborúban érvényesülő hitből,* mely erősebb, jobb erkölcsöt *fog teremteni a mainál.* A hit eme ütemét aknazzák ki az iskolák! Ezen fejlesszék ki a tanuló *világnézetét.* Ez a világnézet a munka kölcsönös értékelésére fog vezetni, végét veti a káros egoizmusnak. Ez a hit kiűz az iskolából mindent, ami káros. Úde levegő járja át az iskolai tárgyakat, melyek nemcsak az ésszt, hanem a *szívet* is fogják nevelni. Ennek koronája pedig az *erkölcs.* A háború tanulságai eddig ezt mutatják.

Aki az iskolákat más irányban, minőségben akarja megreformálni, elébe vág a nemzeti egység kialakításának s a *közerkölcsnek,* melyen az állam élete, fejlődése nyugszik.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Ember Károly népiskolai tankönyvei. A magyar kath. népiskolának hosszú idő óta egyik legkedvesebb tankönyve *Ember Károlynak Kath. jelű iskolák olvasó- és tankönyve*, III—VI. együtt, III—IV. és V—VI. osztályok részére külön-külön, melyek majdnem minden egyéb könyvet fölöslegessé tesznek s nemcsak a tanulóknak, hanem a tanítónak is nagy könnyítésül szolgálnak munkájában. Nemkülönbön régóta közismert és közhasználatú: *Amagyar nyelv és fogalmazás kézikönyve* is, amelynek világos és könnyen áttekinthető rendszeressége páratlan és uttörő tankönyvirodalmunkban. Ugyancsak gyorsan beváltak a gyakorlatban *Ember Károlynak úgy az osztott, mint az osztatlan nem magyar tannyelvű iskolák számára írt olvasó- és tankönyvei*, melyek, hogy mennyire égető szükségét pótolnak s azt mily kitűnően pótolják, arról minden egyes, e könyveket iskolájában használó tanító bizonyosságot tehet. *Ember Károly népiskolai könyvei a Szent-István-Társulatnál* jelentek meg Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28., honnan mutatványpéldányt bevezetés végett készséggel küldenek.

Vizsgai jutalomkönyvek. Még csak rövid néhány év előtt is nagy gondot okozott a tanítóknak és nevelőknek az a kérdés, hogy milyen ajándékkönyvet adjanak növendékeik kezébe a tanév sikeres bevégeztése alkalmából. Most ez a kérdés már éppen nem okoz gondot, egész sereg jobbnál-jobb, szebbnél-szebb és mindamelllett olcsó ifjúsági könyv közül válogathatnak az arra hivatottak, akiknek módjukban és kötelességükben áll a vizsgai jutalomkönyvek kiosztásának dícséretes szokását fenntartani. Az iskolaigazgatók és tanítók figyelmébe ajánljuk e szempontból a *Szent-István-Társulat* legutóbb kiadott irodalmi értesítőjét, amelyben a magyar ifjúsági irodalomnak legértékesebb termékei nagy választékban vannak felsorolva, s amelyből kiesinyek és nagyok, fiúk és leányok számára a legalkalmasabb vizsgai jutalomkönyvek könnyűszerrel összeválogathatók.

HIREK.

A nyugdíjtörvény bizottsága. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Jankovich György miniszteri osztálytanácsost az országos tanítói nyugdíjtörvény végrehajtására kinevezett bizottság elnökévé, Rotharidesz Endre miniszteri titkárt a bizottság tagjává, Vitárius Gyula miniszteri segédtitkárt a bizottság előadó-jává, dr. Huszka Ernő segédtitkárt pedig a bizottság jegyzőjévé és helyettes előadó-jává nevezte ki.

A madarak és fák napja. Az Országos Állatvédő Egyesület nemcsak a tanügyi hatóságok és közigazgatási bizottságok útján, hanem közvetlenül is kéri a tisztelt tanítókat, hogy a madarak és fák napját az idén is ünnepeltessék meg. Az ünnepről rövid jelentést hálás köszönettel fogad az Egyesület. A tavalyi 7000 iskolai jelentésről szóló VI. évkönyvünk sajtó alatt van. Évkönyveinket, melyek az ünnepélyre való mintaelőadásokat is tartalmazzák, minden jelentéstartó iskola megkapja. Az idén különösen nagy jelentősége van az ifjúság természetvédelmi működésének és ez ünnepély megtartásának,

mert ez fölüdítheti népünk elfásult kedélyvilágát és orvosolhatja közgazdaságunk és népszellemünk háborúokozta bajait.

Halálozás. *Egri György* a Magyar pedagógiai társaság tagja, országszerte ismert tankönyv- és meseíró, tanítótestületi elnök, a jászberényi népiskola igazgató-tanítója életének 55-ik, áldásos tanítói működésének 32-ik évében, hosszas szenvedés után, folyó hó 7-én elhunyt. Általános részvét mellett 9-én temették. Mindenkit szeretettel, mindenki szeretettel, szeretet őrzi meg a te emlékedet.

A Magyarországi Tanítók Eötvös-alapja pályázatot hirdet: a) több egyenként 50—100 koronás jutalomdíjra; b) több ugyanakkora összegű segélydíjra; c) a budapesti és kolozsvári Tanítók Házában létesített kedvezményes helyekre; d) több 100, 150 és 200 koronás — leányinternátustpótló — tanulmányi segélyre. Az Eötvös-alap elnökségéhez intézendő jelentkezések legkésőbb folyó évi április hó 30-ig küldendők be — Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 47. — később érkező jelentkezések csak kivételes esetekben vehetők figyelembe. a) *Jutalomdíj* adományozásáért csak közepiskolák IV. osztályát már az 1914/15. évben, avagy régebben jó sikerrel elvégezték és *jelentleg ez iskolák magasabb osztályaiban tanulnak*, avagy a tanítóképző intézetben, akademián, egyetemen folytatják tanulmányaikat. A pályázatból az olyan tanítók tanulói sincsenek kizárva, amelyek a felvételt a közép- vagy polgári iskolák négy alsó osztályairól szóló bizonyítványt megkövetelik. *Jutalomdíjban csak az részeshet, kinek atya (anyja) legalább tíz év óta tagja az Eötvös-alapnak.* A jutalomdíjért jelentkezők mellékelni tartoznak: 1. az 1914/15. évről szóló végbizonyítványukat, 2. az 1915—1916. évről szóló iskolai felvételi értesítőjüket; 3. az illetékes tanintézet tanári karának ajánlatát; 4. annak az iskolai hatóságoknak vagy tanítóegyesületnek ajánlólevelét, amelyhez szüleik tartoznak, illetőleg tartoztak; 5. a szüleik tagságát igazoló okmányt; (50 K-ás részjegy vagy 60 K-ás tagsági jegy, illetve az 1916. évi tagdíj befizetését igazoló nyugtató-vány.) 6. a folyamodó nevére pontosan megcímzett (a név, lakóhely, megye, utolsó posta kiírásával és 45-fülleres póstabélyeggel felszerelt) kellő nagyságú borítékot az okmányok ajánlott visszaküldése céljából. b) *Segély* adományozásáért jelentkezhetnek az elaggott betegeskedő vagy csekély nyugdíjban részesülő szegénysorsú rendes tagok, ezek özvegyei, kiskorú árvái, esetleg kereképtelen nagykorú gyermekei, valamint az özvegyek és árvák hátrahagyása nélkül elhunyt rendes tagok szegénysorsú szülei. A segélyért jelentkezők okmányait illetékes tanítóegyesületük elnöksége vagy iskolai hatóságuk útján tartoznak az Eötvös-alaphoz beküldeni. A jelentkezéshez csatolandó 1. szegénységi, illetőleg orvosi bizonyítvány; 2. az illetékes tanítóegyesületnek vagy iskolai hatóságnak ajánlólevele; 3. az egyesületi tagságot igazoló okmány; 4. a folyamodó nevére pontosan megcímzett (név, lakóhely, megye, utolsó posta) és 45-fülleres póstabélyeggel felszerelt kellő nagyságú boríték az okmányok ajánlott visszaküldése céljából. *Segélyben csak az részeshet, aki legalább tíz év óta tagja az Eötvös-alapnak.* c) *Tanítók Háza* alább felsorolt helyeire az 1916—17. iskolaév tartamára jelentkezhetnek a tanítók, tanárok és a tanügy terén működő egyéneknek a budapesti és kolozsvári tudomány- és műgyegetemen vagy egyéb (érettségi bizonyítványt, vagy tanítói oklevelet kívánó) fő- és szakiskolákon tanuló fiai. *A fölvetel kolozsvári Házunkba egyelőre csak fölvetéles, mivel az intézet most hadi kórház céljaira van lefoglalva s csak felszabadulása után bocsátható az ifjúság rendelkezésére.* A jelentkezők a következő okmányokat tartoznak bemutatni: 1. születési bizonyítványukat; 2. végzett tanulmányaikról szóló bizonyítványukat; (az évvégi bizonyítvány, ha még nincs meg, minden felszólítás bevárása nélkül utólag beküldendő); 3. a tagságot igazoló okmányt; 4. vagyoni és családi viszonyaikról szóló hiteles és kimerítő bizonyítványt; 5. ha a jelentkező valamely alapítványi

helyet óhajt elfoglalni, az illető alapító ajánlólevelét; 6. igazoló okmányt bármily oldalról és bármily csekély összegű segély vagy ösztöndíj élvezéséről, vagy ennek ellenkezőjéről; 7. a folyamodó nevére pontosan megcímzett (név, lakóhely, megye, utolsó pósta) és 45 filléres póstabélyeggel felszerelt kellő nagyságú borítékot az okmányok ajánlott visszaküldése céljából. Az itt felsorolt okmányok bemutatása alól azok sincsenek fölmentve, akik a múlt évben lakói voltak a Háznak. A jelentkezők tartoznak folyamodásukban határozottan megjelölni, hogy Budapestre — a Tanítók Ferenc-József-Házába — vagy Kolozsvárra, a Tanítók Hunyadi-Házába kívánják-e fő vételüket. Fönntartjuk magunknak azt a jogot, hogy azok közül, kiket tanulmányaik nem utalnak föltétlenül Budapestre, csak annyit veszünk föl a Tanítók Ferenc-József-Házába, ahány hely a föltétlenül ideutaltak fölvétele után fönntmarad. A többi Kolozsvárra helyezük. Az Eötvös-alap régibb tagjainak gyermekei és jobb előmeneteli folyamodók a felvételnél elsőbbségben részesülnek. Egyenlő minősítéssel bíró jelentkezők közül az árvák és a nagyobb számú családtaggal megáldott szülők gyermekei részesülnek előnyben. Az alapítvánnyal bíró egyesek, egyesületek, jogszemélyek ajánlattételüknel ez elveket szintén figyelembe venni kötelesek, miért is az illető alapítványra jelentkezők összes okmányai az ajánlattal együtt az Eötvös-alapnak a fönt megjelölt határ-

időig beküldendők. A Tanítók Házaiba felvételt nyert ifjak az egész iskolaéven át lakást, fűtést, világítást, felügyeletet, reggelit, ebédet, v. esorát, mosást és esetleg orvosi kezelést élveznek. A fölvétel azonban csak akkor válik végérvényessé, ha a jelentkezés alkalmával megjelentendő orvosi vizsgálaton az illető ellen egészségi szempontból kifogás nincsen. A betöltendő helyek számára és az egyes fokozatokban fizetendő díjakra vonatkozólag a következő táblázat nyújt tájékoztatást: *Teljes díj* — nem tagok részére — 1200 korona; *kedvezményes díj*: 700, 600, 500 és 300 K. Az összes betöltendő helyek száma Budapestén 150, Kolozsváron 120. A nehéz élelmezési viszonyokra való tekintetből fönntartjuk magunknak a jogot, hogy megokolt esetben időközben is beszüntethessük az élelmezést vagy a díjakat a megváltozott körülményeknek megfelelően újból megállapíthassuk. d) *Leányinternátust pótló* tanulmányi segélyért folyamodhatnak a tagok főiskolán tanuló leányai, akik kérvényükhöz a fönnbbi c) pontban felsorolt melléleteket tartoznak csatolni. E megsegítésen kívül az igazgatótanács hölgybizottsága a főiskolai leánytanulóknak mindennemű tanulmányi, anyagi és egyéb ügyeikben erkölcsi támogatást nyújt. *Tanulmányi segélyben csak az részesülhet, kinek atyja (anyja) legalább tíz év óta tagja az Eötvös-alapnak.* Budapestén, 1916. március havában. *Bárczy István dr.*, elnök. *Szekely Károly* főttitkar.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

Esztergomi érseki megye.

Az alsóalmási róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetnek. Törvényes fizetés államsegéllyel. Három szobás lakás minden mellékhelyiségekkel és kerttel. Gabonailletmény és 20 m. tűzifa. Pályázatok május 10-ig Hontbesenyődre *Dénes Béla* plébánoshoz küldendők. 157 1—1

Egri érseki megye.

Büdszentmihályhoz tartozó *Józsefháza* tanyára háború alatti iskolai hónapokra helyettes kerestetik. Fizetése havi 80 kor. butorozatlan lakással. Oklevelet *Bányász Sándor* kántortanító, Büdszentmihály címre kérek. 148 1—1

Győri püspöki megye.

Bánhidán (Komárom m.) megüresedett és ápr. 27-én megejtendő választás után május 8-én elfoglalandó kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása fizetésben, ingatlanokban, terményekben 1299-92 kor. Lakása 3 padlózott szoba, konyha, kamara, pince, istálló, pajta, 1000 ööl kert. Személyes megjelenés, próbaéneklés megkívántatik. Tót nyelv ismerete előnyös. *Iskolaszék.* 156 1—1

Kalocsai érseki megye.

A soltvadkerti róm. kath. plébániához tartozó *Zöldhalom* pusztán a róm. kath. tanítói állomásra a pályázat ápr. 15 határnapal azzal hirdetik meg, hogy megfelelő férfitanítók pályázatának esetleges hiányában okl. nőtanítók pályázata is figyelembe vétetik. A megválasztott tanító vagy tanítónő törvényszerű fizetésének fedezésére a központi egyházi alapokból évnegyedes előlegekben egész évre 100 kor. van Kalocsáról folyósítva. A fizetés többi része államsegély után fedeztetik. Természetben lakás udvarral. Pályázatok a soltvadkerti plébániahivatalhoz küldendők. 150 1—1

A géderlaki róm. kath. kántortanítói állásra helyettes keresek. Fizetése havi 100 kor. lesz, melyet utólag fog felvenni. Kötelessége lesz a reá bízott osztályt vezetni és az összes kántori teendőket ellátni, amelyért az 1700 hívó utáni stólajövedelem is (kb. 200 korona) öt illeti. A helyettes megbízatása f. év aug. 1-ig tart. Pályázati határidő ápr. 16. Pályázhatnak okl. róm. kath. tanítók és tanítónők, esetleg óvónők is, kik a kántori teendők vég-

zésében jártasok. Kérvények Géderlakra (Kalocsától 10 km., Ordas gőzhajó állomástól 4 km.) küldendők. A megválasztott állását azonnal köteles elfoglalni. *Drozdi Imre* plébános, iskolaszéki elnök. 155 1—1

Kassai egyházmegye.

Vehécz (Zemplén m.) róm. kath. iskolához a háború végéig helyettes kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése a szorgalmi időre havi 80 kor. Pályázhatnak tanítónők is. *Iskolaszék.* 149 1—2

Székesfehérvári egyházmegye.

A nagyperkátai (Fehér m.) róm. kath. fiúiskolánál egy okl. férfitanító ki egyúttal segédkántor is, alkalmazást nyerhet. Javadalma: 1. Törvényszerinti fizetés, mely az államiakéval egyenlő kiegészítést nyer, 4 évi fokozatos előléptetés megfelelő családi pótlékkal együtt a gróf Györy Teréz féle 100.000 koronás alapítvány kamataiból, amíg ki nincs merítve. 2. Nagyperkát község mint iskolafenntartótól lakásul egy butorozott szoba takarításal s 100 kor. készpénz. 3. A 1/4-holdnyi kert ellenértékül Nagyperkát községtől a lakás fűtésére 1 ööl felvágott kemény tűzifa. 4. A kántori teendőkben segédkezésért a kántortanítótól havonként 20 kor., kötelessége díjlevel szerint. A hadbavonult kántortanító esetleges helyettesítési idejére az összes stólajövedelem. Katonai kötelezettségéről kérvényében tájékoztat nyújtson. Próba csak meghívásra (utiköltség térítés) nélkül történik. Az állást választás után, azonnal elfoglalni. Pályázati kérvényeket ápr. 16-ig *Kéri Ferenc* iskolaszéki elnök nevére Nagyperkát, kell küldeni. 153 1—1

Szepesi püspöki megye.

Liptószentmária m. kir. kincstári róm. kath. kántortanítói állomásra ápr. 27-ére pályázat hirdetik. Tanítói fizetés törvényes, miniszter úr 1914. évi 84354. I. B.—2. sz. a. családi pótlék és kántori fizetés 140 kor. Folyamodványok dr. *Kozsár József* tanfelügyelő címére, Liptószentmiklós, küldendők. 154 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A felsőszemenyei (Zala m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom: törvényszerű la-

kás és kert, gazdasági épületek. Javadalmi jegyzőkönyv szerint tisztán kántori jövedelem 830-35 kor. Tanítói jövedelem: 1089-35 kor. Kérvények *ápr. 11-ig* bezárólag a felsőszerényei plébániahivatalhoz küldendők. Kántori próba és választás *ápr. 12-én d. e. 10 órakor* tartatik. Utazási és egyéb költség nem térítetik meg. Személyes megjelenés kívántatik, nyelv magyar. 151 1-1

A rábahidvégi róm. kath. iskolaszék egy helyettes tanítói állásra a háború tartamára pályázatot hirdet. Csak nőtlen férfitanítók pályázhatnak. Fizetése: egy bútorozott szoba fűtéssel és takarítással, 400 kor. államszegély, 400 kor. az iskolafenntartótól. Kötelessége díjlevél szerint, ezenkívül az összes kántori teendők elvégzése, még a szünidő alatt is. Kántori teendők végzéseért kap 500 kor.-t havi részletekben, ezenkívül élvezni fogja a kántort megillető összes stóljajövedelmet. Kijelölése lehet a véglegesítésre is. Választás *ápr. 16-án* lesz. Az állás azonnal elfoglalandó. *Frim Gyula* plébános, helyettes iskolaszéki elnök. Rábahidvég. (Vas m.) 159 1-1

Róm. kath. okl. tanító, aki a német, tót nyelvet és zenét teljesen bírja, puszta vagy községi iskolánál azonnali alkalmazást keres. Cím: Tanító, Gunaraskör u. p. Kishegyes (B.-Bodrog m.). 138 2-2

Felkérem kedves kollégáimat, ajánljanak egy 13-16 éves hadiárvt, németajkút, a mezőtúri állomásfőnök 6 éves leánykájá mellé játszótársnak. *Barabás Irén* tanítónő, Mezőtúr, vasúti állomás. 160 1-1

Német egyházi énekek.

Virágvasárnapi és nagypénteki passió 30 fillér, 17 ének virágvasárnapra, a nagyhétre és husvételre 30 fillér. Utóbbiakhoz orgonakiséret egy korona.

WÉBER JÁNOS kántor, Temesszépfalu.

Mutatványkottákat

ingyen küldök Modern orgonakiséreték Kadenciák Ünnepi preludiumok és Preludiumos könyv című kiadványaimból. Tíz filléres válaszbélyeg melléklendő. LUSPAY kántortanító. Eger. 152-1

KAPOSSY (Szeményei)

féle egyházi zeneművek leszállított áron kaphatók a szerző özvegyénél KISPEST, BÁTHORY-UTCA 14. sz.

„Egyházi énekek“ (24 K) 18.— K
„Im arcunkra borulunk“ (2-40)... .. 1-20 „

Cseh István

orgonaépítő-cég Eger. Kovács János - utca.

Elvállal mindennemű orgonaátépítést, javítást, tisztítást és hangolást az ország bármely részében lelkiismeretes pontossággal, mérsékelt árban. 131-8

Stampay

ének- és imakönyve háborús énekekkel bővítve, félvászonban 40 fill., egészvászonban 70 f., bőr vagy barsonyban 4 K. Tízre egy ingyen. Kotta ingyen, kötve 40 fill., **Köbölkuton**, Esztergom megye. A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógrád-kisterenyén, 1 db frco 20 fill., 12 db 2 kor. 783-15

Szép kiállítású, olcsó árú és értékes tartalmú

vizsgai jutalomkönyvek

a legnagyobb választékban állnak a t. igazgató és tanító urak szives rendelkezésére a

Szent-István-Társulatnál.

Fiúk és leányok számára kiadott ifjúsági könyvek jegyzékét kívánatra haladéktalanul megküldik.